

Vremena malo, a ciljevi daleko

Dok Evropska komisija priprema predlog za klimatski cilj do 2040. kojim bi se države članice mogle obavezati da će smanjiti neto emisije GES na samo 10% nivoa iz 1990. godine, postoje znakovi da se vlade bore da postignu i mnogo skromnije postojeće ciljeve postavljene za kraj ove decenije

Zelena reakcija će se proširiti na
Evropski parlament

Koje zemlje EU koriste najviše, a
koje najmanje obnovljivu energiju?

Drastičan pad evropskog uvoza
uglja u 2023. godini

Drastičan pad evropskog uvoza
uglja u 2023. godini

SADRŽAJ

Evropska komisija sprema nove klimatske ciljeve a vlade ne uspevaju da ispune ni postojeće	OVDE
Koje zemlje EU koriste najviše, a koje najmanje obnovljivu energiju?	OVDE
Zelena reakcija će se proširiti na Evropski parlament	OVDE
Nemačka ostvarila rekordnih 18 milijardi evra od prodaje prava na emisiju CO2	OVDE
Drastičan pad evropskog uvoza uglja u 2023. godini	OVDE
Francuska vidi potrebu za 14 novih nuklearki	OVDE
Britanija ulaže 300 miliona funti u program nuklearnog goriva sledeće generacije	OVDE
Australijski snabdevači struje traže da cene odražavaju tržišne uslove	OVDE
Britanska TE na uglj će dobiti odobrenje za šemu neto nula CO2	OVDE
Geopolitički rizici drže evropski gas na ivici	OVDE
Evropski uvoz ruskog gasa iz gasovoda prepolovljen prošle godine	OVDE
Budimpešta i dalje ima najniže cene energije za domaćinstva u EU	OVDE
Skuplji struja i gas u Velikoj Britaniji	OVDE
Rumunija sa najgorim odnosom cene struje i kupovne moći u EU	OVDE
Business World: Deset najvažnijih energetske i klimatskih događaja u 2023. godini	OVDE

Evropska komisija sprema nove klimatske ciljeve, a vlade ne uspevaju da ispune ni postojeće

BRISSEL - Dok Evropska komisija priprema predlog za klimatski cilj do 2040. kojim bi se države članice mogle obavezati da će smanjiti neto emisije GES na samo 10% nivoa iz 1990. godine, postoje znakovi da se vlade bore da postignu i mnogo skromnije postojeće ciljeve postavljene za kraj ove decenije. piše 4. januara **Euronews**.

Revolucionarni evropski zakon o klimi obavezuje EU na smanjenje od 55% do 2030. i punu neutralnost ugljenika do 2050. godine, te zahteva od Komisije da predloži međucilj za 2040. godinu u narednim mesecima. Evropski naučni savetodavni odbor za klimatske promene, telo stvoreno istim zakonodavstvom, zaključilo je prošlog leta da će postizanje neto-nula biti nemoguće ukoliko se do 2040. ne postigne smanjenje od 90-95%.

90% do 2040?

Od tada, novi komesar EU za klimatske mere, Vopke Hekstra, obavezao se da će "braniti" fiksiranje cilja od 90% za 2040., idući toliko daleko da je obećao poslanicima Evropskog parlamenta tokom saslušanja za potvrdu jesenas da će izvršna vlast EU "istražiti" radikalne političke mogućnost sugerisanja „promena načina života uključujući promene u ishrani“ kao načina da se to postigne.

Stavljajući cilj od 90% u perspektivu: godišnja neto proizvodnja GES trenutno iznosi oko 32% ispod nivoa iz 1990. godine. Postizanje cilja kojem se Hekstra obavezao značilo bi smanjenje godišnjih neto emisija u celoj EU za faktor od skoro sedam od sada do 2040. godine.

Predsednik Savetodavnog odbora za klimu Otmar Edenhofer predstavio je glavne nalaze svog panela ministrima životne sredine na samitu Saveta EU u Briselu 18. decembra. Međutim, španska ministarka Teresa Ribera, koja je predsedavala razgovorima, nije odala ništa kada su je novinari pitali osim što je rekla da je razmena mišljenja bila "interesantna i konstruktivna".

Komisija treba da izradi zakonodavni predlog za postavljanje klimatskog cilja za celu EU za 2040. u roku od šest meseci od prvog globalnog pregleda Pariskog sporazuma UN, koji je završen na samitu o klimi COP28 u Dubaiju.

Vlade već pokazuju znake nelagodnosti

"Neke zemlje članice pozivaju na visoke ambicije, dok su druge istakle važnost pravedne tranzicije, realnih ciljeva i održavanja javne podrške", rekao je diplomata EU za **Euronews**.

Očekuje se da će izvršna vlast EU 6. februara pokrenuti proces utvrđivanja klimatskog cilja do 2040. godine, objavljivanjem saopštenja zakonodavcima EU – što će nesumnjivo povećati pritisak na države članice da ispune ambiciju Pariskog sporazuma o ograničavanju rasta globalne temperature na 1,5 stepeni , što je ponovo navedeno tokom skupa COP28.

Međutim, ostaje nejasno hoće li vladini čelnici raspravljati o tom pitanju na samitu Evropskog saveta u martu.

Države članice već se bore da ispune ciljeve do 2030. za uštedu energije, korišćenje obnovljivih izvora energije i ukupno smanjenje emisija. Tokom istog skupa ministara životne sredine u decembru, Komisija je objavila osuđujuću procenu nacionalnih klimatskih i energetske planova (NECP) dostavljenih do danas.

EU teško do sva tri cilja za kraj ove decenije

Uz sve planirane mere zajedno, izgledalo je da blok neće ispuniti sva tri cilja za kraj ove decenije, koji zahtevaju otprilike udvostručenje udela obnovljivih izvora energije u energetske miksu EU na 42,5% uz istovremeno smanjenje ukupnog korišćenja energije za 11,7% na putu smanjenja neto emisija za 55% u odnosu na 1990. godinu.

Štaviše, uprkos krajnjem roku do kraja juna, samo 21 država članica dostavila je nacrt planova do sredine novembra, što je scenario koji je značajno kompromitovao proces procene njihovog kombinovanog uticaja, navodi Komisija. Procena izvršne vlasti ukazuje na nedostatke na nekoliko frontova, uključujući učinak zemalja EU u smanjenju nacionalnih godišnjih emisija.

Trenutne mere dovele bi do smanjenja od 51%, četiri poena manje od cilja za 2030. godinu, utvrdila je Komisija. Što se tiče obnovljive energije u miksu, trenutni nacrti pokazuju da su zemlje EU na putu da dostignu udeo od oko 39% do 2030. Što se tiče energetske efikasnosti, slika je mnogo gora: planovi dostavljeni do sredine novembra

podrazumevaju smanjenje od 5,8% potrošnje energije, tek polovina cilja EU.

Dok je još nekoliko nacrti NECP-a stiglo nakon što je Komisija dala svoju procenu, izvršna vlast EU objavila je 21. decembra da pokreće postupak za kršenje zakona protiv Austrije, Bugarske i Poljske zbog propuštanja zakonskog roka.

Vlade imaju rok do 30. juna ove godine da pošalju svoje konačne NEKP, nakon što uzmu u obzir preporuke Komisije.

Koje zemlje EU koriste najviše – a koje najmanje – obnovljivu energiju?

BRISEL - Prema Direktivi o obnovljivoj energiji, EU je povećala svoj cilj obnovljivih izvora za 2030. sa 32 posto na 42,5 posto. Blok takođe ima za cilj da to uskoro još više poveća na 45 posto.

Eurostat, statistički ured Evropske unije, utvrdio je da je udeo obnovljivih izvora u bruto potrošnji energije na nivou EU dostigao 23 posto u 2022. godini.

To je više u odnosu na 2021. u kojoj je 21,9 posto dolazilo iz obnovljivih izvora energije (OIE).

Obnovljivi izvori energije uključuju energiju vetra, solarnu energiju (termalnu, fotonaponsku i koncentrisanu), hidroenergiju, energiju plime i oseke, geotermalnu energiju, toplinu okoline zarobljene toplotnim pumpama, biogoriva i obnovljivi deo otpada.

Koja zemlja EU koristi najviše obnovljive energije?

Švedska je bila zemlja EU koja je najviše koristila obnovljivu energiju 2022. godine, navodi se u izveštaju Eurostata.

Gotovo dve trećine njene bruto finalne potrošnje energije proizašlo je iz obnovljivih izvora. Švedska se prvenstveno oslanjala na hidro, vetar, čvrsta i tečna biogoriva, kao i na toplotne pumpe.

Finska je na drugom mestu sa 47,9 posto svoje energije iz obnovljivih izvora. Slede Letonija sa 43,3 posto, Danska (41,6 posto) i Estonija (38,5 posto).

Najmanji udeo OIE zabeležen je u Irskoj (13,1 posto), Malti (13,4 posto), Belgiji (13,8 posto) i Luksemburgu (14,4 posto).

Ukupno, 17 od 27 članica EU prijavilo je udele ispod proseka EU od 23 posto 2022. godine.

Zelena reakcija će se proširiti na Evropski parlament

BRISSEL - Reakcija Evropske unije na zelenu agendu bloka proširiće se na njen parlament 2024. Rastući izborni uspeh nacionalističkih stranaka širom kontinenta rizikuje da potkopa pro-ekološke snage na sledećim izborima u Evropskom parlamentu u junu, ocenjuje 3. januara **Reuters**.

Agencija dodaje da će to ojačati jačanje veze između konzervativaca i krajnje desnih političara koji su oprezni zbog industrijskih i društvenih troškova čiste tranzicije, a može i razvodniti ambiciozni Zeleni dogovor EU.

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Lejen pokrenula je niz inicijativa osmišljenih da osiguraju da 27-člani blok postigne neto nultu emisiju ugljenika do 2050.

Mere podržavaju obnovljivu energiju, smanjuju otpad, promovišu efikasne zgrade, podstiču organsku poljoprivredu i čistu mobilnost. Evropski parlament, koji zajedno sa državama članicama bloka usvaja zakone EU, tradicionalno je bio entuzijastičan zagovornik zelenih politika.

Ipak, nedavni izborni uspeh krajnje desnih stranaka u Italiji, Holandiji i drugde ukazuje na promenu prioriteta. Ako tradicionalno pro-ekološki socijalistički i zeleni zakonodavci izgube poziciju na glasanju, fokus Evropskog parlamenta na životnu sredinu može se zamagliti.

Istraživanja javnog mnjenja pokazuju da će se broj radikalnih poslanika povećati, ali će verovatno ostati manjina u Evropskom parlamentu. Grupa Identitet i demokratija, koja uključuje Nacionalni skup Marine Le Pen u Francuskoj i Holandsku stranku slobode koju predvodi Gert Vilders, na putu je da osvoji 12% mesta, prema procenama Rojtersa zasnovanim na anketama dostupnim 4. decembra, 2023., a pomno prate evropski konzervativci i reformisti, uključujući partiju Braća Italije italijanske premijerke Đorđije Meloni.

Ubacite Fides mađarskog premijera Viktora Orbana i još nekoliko i parlamentaraca koji se protive životnoj sredini mogli bi u najboljem slučaju osvojiti 190 mesta, ili 26% od ukupnog broja, u odnosu na sadašnjih oko 22%. Osim toga, nacionalističke stranke imaju tendenciju da se bore da predstave jedinstven front u Evropi jer se njihovi domaći interesi često sukobljavaju.

Ipak, zabrinutost da bi plan EU-a za brzu klimatsku tranziciju mogao ostaviti iza sebe mnoge radnike s niskim primanjima i nametnuti velike troškove građanima, mogla bi odjeknuti šire. Konzervativna Evropska narodna stranka, za koju se predviđa da će biti najveća snaga u Evropskom parlamentu, zabrinuta je zbog dodatnog tereta koji će novo zeleno zakonodavstvo nametnuti tradicionalno važnim industrijama kao što su proizvodnja automobila, energija iz fosilnih goriva i hemikalije. Sledeći izbori za Evropski parlament će se održati između 6. i 9. juna 2024. godine.

Birači širom 27-članog bloka Evropske unije treba da izaberu 720 članova parlamenta EU, u odnosu na 705, za petogodišnji mandat.

Nemačka ostvarila rekordnih 18 milijardi evra od prodaje prava na emisiju CO2

BERLIN - Nemački prihod od cena ugljenika porastao je na rekordnih 18,4 milijarde eura u 2023., što je povećanje od oko 40 posto, objavila je tamošnja agencija za životnu sredinu (UBA).

Nacionalna cena dozvola za emisije CO2 u zemlji za goriva za grejanje i transport bila je glavni pokretač rasta prihoda, jer je prihod skočio 67 posto na 10,7 milijardi evra, prenosi portal **Clean Energy Wire**.

Prihodi od šeme EU za trgovinu emisijama (EU ETS), koja pokriva emisije iz energetske sektora i industrije, kao i unutar evropske avijacije, porasli su 12 posto na 7,7 milijardi evra.

Agencija je obnovila poziv da se građanima vrate prihodi od cene CO2 u svetlu novih cifara. "Kako bi osigurali kompenzaciju za domaćinstva koja se suočavaju sa rastućim cenama CO2, političari bi sada trebali brzo da uvedu klimatski bonus „Klimageld“, rekao je predsednik UBA Dirk Mesner.

Vlada je početkom godine povećala nacionalnu cenu CO2 sa 30 na 45 evra.

Drastičan pad evropskog uvoza uglja u 2023. godini

BRISEL - Evropski uvoz termalnog uglja pao je 43% u odnosu u 2023. godini zbog smanjene potražnje i velikih zaliha koje su ograničile potrebe komunalnih kompanija, pokazali su preliminarni podaci objavljeni 4. januara, prenosi **Montel**.

Evropske zemlje – bez Turske i Rusije – uvezle su prošle godine oko 41,2 miliona tona, što je oko 30 miliona tona manje nego 2022. godine, prema privremenim podacima konsultantske kuće Kpler.

Holandija, sa velikim uvoznim čvorištima u Roterdamu i Amsterdamu, ostala je najveći uvoznik, ali je zabeležila pad od 48% na 15,5 miliona tona.

Poljska – drugi po veličini uvoznik – uvezla je lane 5,7 miliona tona - 14% manje nego 2022.

Francuska vidi potrebu za 14 novih nuklearki

PARIZ - Francuskoj je potrebno više od šest novih nuklearnih elektrana koje su trenutno u planu i možda treba izgraditi više od 14 novih elektrana, rekla je njena ministarka energetike, samo nekoliko dana pre početka parlamentarne debate o tom pitanju.

Govoreći za sedmični list *La Tribune Dimanche*, ministarka za tranziciju energije Anjes Panije Rinašer (Agnes Pannier-Runacher) rekla je da je od vitalnog značaja izgraditi više nuklearnih reaktora i povećati

ponudu obnovljive energije u Francuskoj kako bi se smanjila zavisnost zemlje od fosilnih goriva na 40% sa 60% do 2035. godine.

"Potrebna nam je nuklearna energija izvan prvih šest EPR-ova (evropskih reaktora pod pritiskom) jer postojeći (nuklearni) park neće biti večan", rekla je ona, dodajući da će dodatne potrebe nakon 2026. biti ekvivalentne 13 gigavata što odgovara kapacitetu osam EPR-ova. .

Predsednik Emanuel Makron je 2022. godine stavio nuklearnu energiju u srce nastojanja svoje zemlje za postizanje neutralnosti ugljenika do 2050. godine, najavljujući izgradnju šest novih evropskih reaktora pod pritiskom i studije za još osam reaktora.

Makronova odluka da produži vek trajanja postojećih nuklearnih elektrana na više od 50 godina, sa 40 godina za određene reaktore označila je preokret u odnosu na ranije obećanje da će zatvoriti više od deset od 56 reaktora EDF-a do 2035. godine, piše *Rojters*.

Britanija ulaže 300 miliona funti u program nuklearnog goriva sledeće generacije

LONDON - Britanija je saopštila da planira da potroši 300 miliona funti (380 miliona dolara) na novi program za proizvodnju naprednog nuklearnog goriva pogodnog za sledeću generaciju reaktora za proizvodnju energije, prenosi *Rojters*

Britanija je bila jedna od preko 20 zemalja - uključujući Sjedinjene Države, Francusku i Južnu Koreju - koje su nedavno potpisale obećanje da će utrostručiti globalni nuklearni kapacitet do 2050. godine, kao deo međunarodnih napora za smanjenje emisija CO2 štetnih za klimu.

U nedelju, 7. januara, je Britanija saopštila da će njena nova investicija pomoći u podršci domaćoj proizvodnji visoko obogaćenog nisko obogaćenog uranijuma (HALEU) - vrste goriva koja se trenutno proizvodi samo u komercijalnim obimima u Rusiji.

"Pokretanje programa HALEU omogućiće Britaniji da snabdeva svet specijalističkim nuklearnim gorivom i dodatno izoluje Rusiju", navodi se u saopštenju sektora za energetske sigurnost.

Planirano je da prvi proizvodni pogon bude pušten u rad početkom 2030-ih na severozapadu Engleske, navodi se u saopštenju.

Britanija vidi centralnu ulogu oživljavanja nuklearne energije u svojoj dugoročnoj energetske strategiji, pokrenuvši prošle godine takmičenje za razvoj malih modularnih nuklearnih reaktora (SMR).

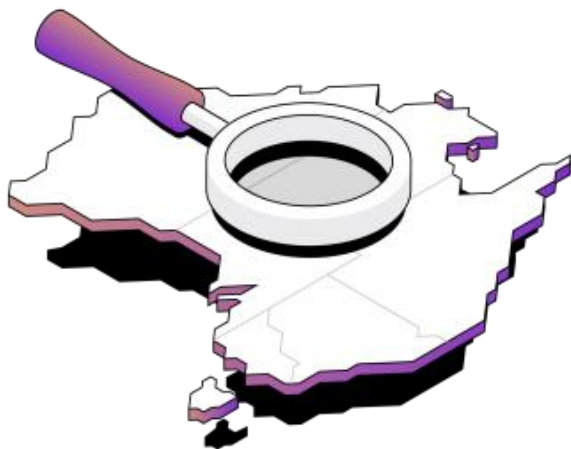
Ovakvi reaktori bi trebali biti lakši i jeftiniji za proizvodnju, izbegavajući visoke troškove i kašnjenja u izgradnji koji su doveli do višedecenijske stagnacije u širenju globalnih kapaciteta nuklearne energije, ukazuje *Rojters*.

Australijski snabdevači struje traže da cene odražavaju tržišne uslove

MELBURN - Energetski sektor Australije poziva da predstojeće godišnje tarife za električnu energiju odražavaju stvarne tržišne uslove, naglašavajući da ih ne treba prilagođavati kako bi se zaštitila domaćinstva i preduzeća od eskalacije krize troškova života.

Ovaj zahtev dolazi pošto australijski energetski regulator (AER) utvrđuje korekcije računa za struju koje će stupiti na snagu od 1. jula.

U izveštaju Australije ističe se da nekoliko trgovaca energijom u zemlji poziva AER da izmeni svoj metod obračuna tarifa. Ova promena bi uzela u obzir sve veće instaliranje solarne energije na krovovima i kompenzovala trgovce za sve veće gubitke.

Ako AER udovolji zahtevu industrije da se prilagodi usvajanju krovnih solarnih panela, standardna tržišna ponuda, koja diktira maksimalno godišnje povećanje cene, bila bi veća nego ako se nastavi s postojećom metodologijom.

Industrija protiv regulatora

Ovo pitanje označava suptilan, ali sve veći sukob između elektroenergetskih kompanija, zabrinutih

zbog finansijske ograničenosti sledeće ponude na tržištu i regulatornih tela, koja preferiraju minimalno ili nikakvo povećanje računa za struju.

Australijski energetski savet, koje predstavlja trgovce električnom energijom, tvrdi da bi sledeća ponuda na tržištu trebalo da omogući trgovcima na malo da nadoknade svoje troškove, a istovremeno da zaštiti kupce.

Naglašavaju da energetska tranzicija predstavlja izazov za tradicionalne poslovne modele, čime se AER stavlja u tešku poziciju da balansira zaštitu potrošača sa regulisanim tarifama sa osiguranjem održivog tržišta koje podržava konkurenciju.

Britanska TE na uglj, će dobiti odobrenje za šemu neto nula CO2

LONDON - Draks (Drax), nekada najprljavija britanska elektrana na uglj, izazvaće nove kontroverze kada vlada odobri šemu hvatanja CO2 od više milijardi funti koja bi trebalo prema trom predlogu da je oslobodi od emisija ugljen-dioksida, prenosi 5. januara *Yahoo Finance*.

Međutim, sledeće sedmice se očekuje da će ministarka energetike Kler Kutinjo osigurati Draksovu budućnost tako što će odobriti planove za instaliranje dva velika postrojenja za hvatanje ugljenika na četiri termocentraline proizvodne jedinice, potencijalno eliminišući gotovo sve njihove emisije CO2.

Draks tvrdi da će mu šema omogućiti da ukloni više CO2 iz atmosfere nego što proizvodi – što je čini prvom svetskom termoelektranom s negativnim uticajem na ugljenik. Britanski Zeleni, međutim, tvrde da će prelaskom na sagorevanje drveta uništiti šume i koštati potrošače milijarde funti.

Geopolitički rizici države evropski gas na ivici

BRISSEL - Sve veći geopolitički rizici i verovatni kraj tranzitnog sporazuma između Ukrajine i Rusije predstavljaju nove prepreke evropskom tržištu prirodnog gasa u 2024. i 2025. godini nakon solidnog napretka u borbi protiv energetske krize 2023. godine, piše portal **Enerdži Intelidžens** (Energy Intelligence) u analizi od 3. januara.

Evropske kompanije su pokazale da su otvorene za ugovaranje količina na više od 10 godina, ostavljajući utisak da prirodni gas može imati duži životni vek u Evropi nego što se verovalo pre godinu dana. Nemačke kompanije RWE i SEFE, kao i austrijski OMV, takođe su osigurale količine norveškog gasa od nacionalne kompanije Equinor počevši od ove zime, dok Evropa nastavlja da planira postupno ukidanje uvoza ruskog gasa 2027.

Nastavlja se i brza izgradnja novih kapaciteta za regasifikaciju LNG-a u Evropi. Očekuje se da će Nemačka pokrenuti najmanje dve nove plutajuće jedinice za skladištenje i regasifikaciju (FSRU) ukupnog kapaciteta 12,5 milijardi m³ godišnje u prvom tromesečju godine, uprkos tome što njena tri već operativna terminala rade znatno ispod njihovog kapaciteta. Očekuje se da će dugo planirani grčki FSRU Aleksandropolis od 5,5 milijardi m³/god početi s komercijalnim radom u prvom tromesečju.

Prošireno zakonodavstvo o vanrednim situacijama

Brisel je proširio zakon, koji je prvi put uveden 2022., kako bi se suprotstavio ekstremnim oscilacijama cena i nestašici snabdevanja izazvanih ruskom invazijom na Ukrajinu, uključujući ograničenje cena gasa i zajedničku platformu za nabavku gasa.

Međutim, ove mere nisu stavljene na probu 2023. godine zbog relativno uravnoteženih osnova ponude i potražnje koji su vidljivi tokom većeg dela godine, tako da njihova delotvornost u pomaganju da se osiguraju zalihe i da se zadrže porast cena na skučenom tržištu tek treba da bude viđeno. Uprkos tome što je Evropska komisija prijavila 42 milijarde kubnih metara u usklađenim ponudama ponude i potražnje putem platforme nakon četiri tenderske runde tokom 2023. godine, nema sigurnosti u pogledu stvarne količine fizičkih količina gasa koja je na kraju razmenjena.

Takođe se očekuje da će Komisija produžiti obavezne kvote za smanjenje potražnje za gasom u bloku za 15% ispod petogodišnjeg proseka, koji ističe u martu, što je ključna mera za balansiranje tržišta u poslednje dve godine.

Brisel će možda morati da produži mere s obzirom na neke naznake povećanja potrošnje gasa nakon hladnijeg vremena i nižih cena koje stimulišu industrijsku potražnju. Povećana konkurencija od strane azijske spot kupovine LNG-a takođe bi mogla ograničiti dostupne količine LNG-a.. Holandska banka ING sugerise da EU može postići svoj cilj skladištenja uz smanjenje potražnje za 10% od aprila i obezbeđivanje potražnje ostaje 15% ispod petogodišnjeg proseka do marta 2024.

Ruski gas istisnut

Source: Oxford Institute for Energy Studies

Izvozne rute ruskog gasa

Isporuka gasa iz ruskog gasovoda u Evropu 2024. će verovatno ostati ista kao 2023. godine, a sudbina ukrajinskog tranzitnog ugovora ključna je u određivanju šta će se dogoditi s ruskim tokovima u drugoj polovini 2020-ih. Evropski uvoz ruskog gasa iz cevovoda iznosio je oko 28 milijardi m³ u 2023, prema analizama Energy Intelligence-a, što je pad sa nekih 65 milijardi m³ u 2022. i delić od oko 150 milijardi m³ 2021. EU procenjuje da je uvezla oko 40 milijardi m³ ruskog gasa iz cevi i LNG prošle godine, što je manje sa oko 80 milijardi kubnih metara u 2022.

Ruski gas će i dalje biti istiskivan iz Evrope rastućom konkurencijom, a azerbejdžanski Socar sklapa ugovore o snabdevanju na tržištima centralne i istočne Evrope koja su ranije zavisila od Rusije, kao i iz većeg broja LNG-a koji dolazi u region sa grčkog terminala u Aleksandropolisu. Turski Botaš takođe proširuje svoj domet u regionu kao deo planova zemlje da postane veliko tranzitno čvorište, ali deo tranzitnog gasa je verovatno i ruskog porekla.

Regulatorni pritisak na uvoz ruskog LNG-a u EU takođe raste, jer je Rusija drugu godinu zaredom ponovila svoju ulogu drugog po veličini dobavljača LNG-a u bloku. Brisel je blizu odobravanja prava država članica da blokiraju pristup ruskom LNG-u evropskom kapacitetu terminala za uvoz, dok bi američke sankcije mogle ograničiti ili u potpunosti blokirati teret iz pogona Arctic LNG 2 koju kontroliše Novatek, a to je prvi voz od 6,6 miliona tona godišnje planirano da počne u januaru. EU je uvezla oko 15,25 miliona tona ruskog LNG-a 2023. godine, manje-više isto kao i 2022. godine, prema podacima kompanije za analizu robe Kpler.

Evropski uvoz ruskog gasa iz gasovoda prepolovljen prošle godine

LONDON - Cevovodne isporuke ruskog prirodnog gasa u Evropu pale su za 55,6 posto na godišnjem nivou u 2023.

Uvoz gasa gasovodom pao je sa 174,8 milijardi kubnih metara (bcm) u 2022. na 77,6 bcm u prošloj godini, prema **Rojtersovoj** analizi podataka ruskog državnog energetske giganta Gasproma i evropske mreže operatora transporta gasa ENTSOG.

Kako bi se izborila sa smanjenim isporukama ruskog gasa, Evropa je uvela mere za očuvanje energije i povećala energiju vetra i sunca. Prošle godine, Nemačka, najveća ekonomija u Evropi, po prvi put je proizvela više od polovine svoje energije iz obnovljivih izvora.

Usled nestašice gasa, Evropa je takođe oživila zatvorene elektrane na uglj i izgradila nove terminale za tečni prirodni gas za uvoz gasa iz inostranstva. Ali napori na čistoj energiji i očuvanju pomogli su da se upotreba uglja drži pod kontrolom. A s obzirom na porast obnovljivih izvora energije, novi evropski kapaciteti za tečni prirodni gas će daleko premašiti potražnju.

Budimpešta i dalje ima najniže cene energije za domaćinstva u EU

BUDIMPEŠTA, HELSINKI - Budimpešta je u decembru prošle godine ponovo došla na prvo mesto najnižih cena struje i gasa za domaćinstva u poređenju sa glavnim gradovima EU. Međutim, uključujući prestonice u zemljama koje nisu članice EU, domaćinstva u Kijevu, Ukrajina, plaćaju manje za struju i gas od Budimpešte, prenosi 5. januara list **Világgazdaság**.

Finska istraživačka firma VaasaETT je istražila razloge i smer promene cena električne energije i prirodnog gasa za domaćinstva u evropskim prestonicama.

Utvrđeno je da Kijev ima najniže jedinične cene električne energije i gasa među prestonicama koje nisu članice EU. Analizu su naručili E-Control Austria i Mađarsko regulatorno telo za energetiku i javna preduzeća (MEKH).

Razlog zašto je Mađarska (u ovom slučaju Budimpešta) stalno bila najbolja u EU je činjenica da su stambene tarife zamrznute na niskim nivoima već nekoliko godina.

Od avgusta 2022. godine uveden je novi element regulative, koncept prosečne potrošnje, kao novi efekat cene. To znači da domaćinstva u Mađarskoj mogu kupovati struju i gas po tarifi univerzalne usluge samo do prosečne potrošnje, a za iznos iznad toga plaćati višu cenu. Međutim, uticaj ovoga nije obrađen u VaasaETT-ovoj anketi.

Neto cena električne energije za krajnje korisnike u Budimpešti iznosila je 9,61 evrocenta po kWh.

Kijevska cena bila je za oko trećinu niža od ove, dok je prosek EU bio dva i po puta veći. Struja za stambene objekte bila je najskuplja u Dublinu u Irskoj (42,75 evrocenti), Londonu, UK (40,33 evrocenti), i Berlinu u Nemačkoj (38,09 evrocenti).

Prosečne cene za krajnje korisnike električne energije ostale su generalno stabilne do kraja godine, blago su porasle u decembru u odnosu na prethodni mesec,

Neto cena gasa za stambene korisnike u decembru iznosila je 2,64 evrocenta kWh u Budimpešti i 2,02 evrocenta u Kijevu.

Evropski prosek je bio četiri puta veći od Budimpešte

Rumunija sa najgorim odnosom cene struje i kupovne moći u EU

BUKUREŠT - Rumunija je država članica EU s najvišom cenom električne energije u odnosu na kupovnu moć, objavila je 5. januara TV stanica **Digi24**, pozivajući se na najnoviji izveštaj rumunskog Računovodstvenog suda.

Prema izveštaju, Rumunija je zabeležila najveći rast cene električne energije na nivou EU u drugoj polovini 2022. godine sa +112,35%. Rumunija je od 2019. godine postala neto uvoznik električne energije, a trgovinski bilans u ovom sektoru beleži deficit od 735,8 miliona eura u periodu 2019-2021.

U izveštaju se navodi: "Rumunija je postavila cilj da poveća svoj kapacitet za proizvodnju obnovljive energije za 1.816 MW u 2022. godini, međutim, samo 0,64% cilja je ispunjeno. U poslednjih šest godina, samo dva nova postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora su pušteni u rad, sa instalisanom snagom od samo 15,56 MW. Prosečni jedinični troškovi koje su zabeležili rumunski proizvođači obnovljive energije registrovali su značajan porast, iako postoji trend pada u celom svetu."

U junu 2023. Rumunija je ispala iz Indeksa privlačnosti zemalja obnovljivih izvora energije, koji uključuje 40 najatraktivnijih zemalja u smislu ulaganja u energetski sektor. Potrošnja električne energije, iskazana na nacionalnom nivou, smanjena je za 6,32%.

Među nalazima izveštaja je da Rumunija nema nacionalnu energetsku strategiju, ključni dokument koji postavlja srednjoročne i dugoročne ciljeve sektora i kako ih postići.

Skuplji struja i gas u Velikoj Britaniji

LONDON - Povećanje cene električne energije u Engleskoj, Velsu i Škotskoj je stupilo na snagu, dodajući pritisak na kućne budžete u novoj godini. Veći limit cena, koji je postavio regulator Ofgem, od sada do aprila znači da će jedinstveni račun za gas i struju biti 5% veći u odnosu na poslednja tri meseca.

Domaćinstvo koje koristi tipičnu količinu gas i struje povećaće godišnji račun za 94 funte. Energetski regulator Ofgem saopštio je da je godišnji račun za domaćinstvo koje koristi tipičnu količinu gasa i struje, a plaća se direktnim zaduženjem, sada porastao sa 1.834 funti na 1.928 funti.

Međutim, ako koristite više, platićete više jer je ograničena cena svake jedinice energije, a ne ukupan račun.

Ali prognoze ukazuju na to da bi cene energije mogle naglo pasti na proleće, javlja **BBC**.

Cena gasa je sada 7penija (8,1evro centi) po kilovat satu (kWh), a struja 29p (39 evro centi) po kWh.

Domaćinstvima na brojilima za plaćanje unapred će tipičan godišnji račun porasti na 1.960 funti.

Oni koji plaćaju svoje račune svaka tri meseca gotovinom ili čekom sada imaju tipičan godišnji račun od 2.058 funti

Business World: Deset najvažnijih energetskih i klimatskih događaja u 2023. godini

LONDON - Poslovnjak **Business World** ovako vidi deset najvažnijih energetskih i klimatskih događaja u 2023. godini:

Prvo, „dekarbonizacija“ i postepeno smanjenje uglja nastavljeno su u Evropi i razvijenim ekonomijama u Severnoj Americi i Aziji, dok je Azija u razvoju dodala više kapaciteta i potrošnje uglja. Globalna potrošnja uglja od 2002. do 2022. porasla je za 55%.

Drugo, „denuklearizacija“ elektroenergetskog sistema je takođe nastavljena u Evropi. Nemačka je u aprilu zatvorila sve preostale nuklearne elektrane; Francuska je prvobitno zacrtala da smanji svoj udeo nuklearne energije na 50% sa 75% od ukupnog broja do 2035. godine, ali je bila prisiljena da odustane od tog cilja; Španija je najavila povlačenje nuklearne energije do 2035. U Aziji su se ovom trendu pridružili samo Japan i Tajvan. Globalna nuklearna potrošnja u poslednje dve decenije opala je za 11%.

Treće, spor, anemičan ekonomski rast nastavio je da muči „dekarbonizaciju“ Evrope u protekle dve decenije, a neke zemlje su je verovatno smanjile 2023. (Nemačka, Poljska, Irska, itd.). Azijske zemlje, kojima su potrebni jeftini, stabilni izvori energije nastavljaju sa visokim visokim rastom emisija štetnih gasova osim Japana (Tabela 1).

Četvrto, svi sumorniji scenariji cena nafte zbog nastavka rata između Rusije i Ukrajine plus NATO, pa čak i sa ratom između Izraela i Hamasa od početka oktobra 2023. godine, nisu se ostvarili. Cena sirove nafte završila je 2023. na ispod 80 dolara po barelu, dok je bila 90 dolara pre ruske invazije krajem februara 2022.

Peto, isti je trend za prirodni gas i uglj čije su cene na kraju 2023. mnogo niže od cene pre rata u Ukrajini.

Šesto, i indeks solarne energije i indeks energije vetra su ispod 300 dolara, što je najniže od oktobra 2020. Cena dozvole za emisije ugljenika u EU pala je na ispod 85 dolara po toni, još jedan nizak nivo u odnosu na decembar 2021.

Sedmo. Nasuprot tome, indeks nuklearne energije dostigao je rekord svih vremena najviše od 2.007 dolara u decembru.

Osmo, najveći godišnji sastanak UN-a, Konferencija o klimi (COP) 28 u Dubaiju od 30. novembra do 12. decembra, privukla je više od 70.000 stranih učesnika, završen je ključnim sporazumom koji nije bio za postupno ukidanje fosilnih goriva, već prelazak sa fosilnih goriva.

Deveto, klimatski scenariji propasti planete koja se stalno zagrejava, topljenja leda i podizanja nivoa mora, sve više i jače oluje, nisu se dogodile. Arktički led je najniži u septembru svake godine sa samo oko 4 miliona kvadratnih kilometara, zatim led počinje da raste do najviše u martu svake godine sa do 16 miliona kvadratnih kilometara leda.

Deseto, cene uranijuma su na vrhuncu svih vremena. Od cene s kraja decembra 2021. od samo 44 USD/libra, ona je porasla na 49 USD/lb do kraja decembra 2022. Tokom sastanka COP28, bila je do 82 USD. Nedelju nakon završetka COP28, porasla je na 86 dolara, a dve nedelje kasnije na 91 dolar. Čini se da rezolucija COP-a o „tranziciji od fosilnih goriva“ znači da će zemlje i kompanije početi ulaganja u nuklearnu energiju, a ne u intermitentne vetro-solarne kapacitete.